DIDYSIS POKALBIS

„Labiau skleisti Lietuvių Fondo vardą”

Vilniuje liepos 3 d. vyko didžiausio išeivijoje labdaros fondo – Lietuvių Fondo – penkiasdešimtmečiui skirti renginiai: LF dovanotų dailininkės Ados Peldavičiūtės-Montvydienės kūrinių parodos atidarymas Radvilų rūmų muziejuje ir kultūros vakaras „Lietuvių Fondas: penkių dešimtmečių sėkmės istorija ir dabarties siekiai” V. Kasiulio dailės muziejuje. Renginiuose dalyvavo LF Tarybos pirmininkas Marius Kasniūnas, administratorė Jūratė Mereckienė, valdybos narys ir LF atstovas Lietuvoje Leonas Narbutis ir kontrolės komisijos narė Aušrelė Sakalaitė. Kalbiname LF Tarybos pirmininką **Marių Kasniūną**.

Marius Kasniūnas.

– Lietuvių Fondo įsteigimo ir veiklos istorija yra išsamiai aprašyta knygose. Kas, Jūsų nuomone, lėmė, kad LF tapo ir išliko didžiausiu išeivijos paramos fondu?

– Mano nuomone, pagrindinis dalykas, kodėl Lietuvių Fondas tapo ir išliko didžiausiu išeivijos fondu – tai atvirumas. Apie savo veiklą, apie paramos gavimą ir išlaidų paskyrimą visada viešai paskelbiame. Auditoriai visas lėšas atvirai patikrina. Taip ateina pasitikėjimas, nes visi mato, kad niekas neslapstoma; žmonės nori toliau dirbti su Lietuvių Fondu. Kitas dalykas – informavimas. Kokia bebūtų parama – ar skiriamos stipendijos, ar duodama parama švietimui, ar jaunimo organizacijoms – apie viską visuomenę informuojame. Visa tai taip pat stiprina pasitikėjimą Lietuvių Fondu. Visuomenė mato visą reikalų tvarkymo eigą ir pastebi organizacijos vertę.

Kai Lietuvių Fondas buvo įkurtas, keltas uždavinys – surinkti vieną milijoną dolerių. Per 51-erius metus yra surinkta beveik 20 mln. dolerių ir 16,5 mln. dolerių jau paskirstyta. Stengiamės ir toliau eiti tuo pasitikėjimo taku. Leidžiame du leidinius: „Liepsną” (Metinę LF veiklos ataskaitą); taip pat išleidžiame leidinį apie pelno skirstymą, kur parodome, kam ir kiek paskirstyta; taip pat nurodome prašymus, kuriems nebuvo skirta parama. Gal tiems projektams pritrūko pinigų, gal jie ne visai atitiko mūsų gaires. Gal kas nors perskaitys ataskaitą ir nuspręs paremti neparemtus projektus.

– Keičiantis išeivijos kartoms, kokioms veiklos sritims dabar skiriate daugiausia dėmesio? Kokie iškyla nauji LF uždaviniai ir naujos veiklos gairės? Ar išlieka ilgalaikė ir trumpalaikė LF parama?

– Mūsų dėmesys išliko tas pats per 50 m. veiklos metų. Mūsų prioritetai kaip ir anksčiau išlieka tie patys: švietimas, kultūra, jaunimo reikalai, būtinybė išlaikyti lietuvybę. Matome, kad švietimas, išsilavinimas gali labai padėti išsaugoti lietuviškumą. Todėl kiekvienais metais labai dosniai remiame lituanistines mokyklas, kad galėtų išsilaikyti (sumokėtų už patalpų nuomą ar už projektus). Kiekvienais metais švietimui skiriama suma sudaro maždaug ketvirtadalį visos metinės paramos. Kai mūsų jaunimas dalyvauja kultūriniuose renginiuose, šokių šventėse, jis mokosi įsijungti į visuomeninę veiklą. Ir kai sakau „mūsų”, tai nereiškia, kad turiu galvoje tik Amerikos jaunimą, bet kalbu apie visus lietuvius visame pasaulyje. Dėl ilgalaikės ir trumpalaikės paramos – tai čia vyksta nuolatinis darbas. Reikia, kad žmonės žinotų apie organizaciją, kad suprastų, kokia yra mūsų istorija, ką esame padarę, ką toliau ketiname daryti. Kai susipažįsti su organizacija, tai tada gali pamatyti jos svarbą ir tada gali tęsti veiklą. Mūsų vyresnioji karta, žinoma, nepaprastai dosniai išlaikė LF. Ir dabar užrašo savo palikimus bei nori toliau tęsti tą darbą.

– Kaip sekasi surasti naujų dosnių aukotojų ir pritraukti naujos kartos emigrantus? Ar esate patenkinti LF įgaliotinių darbu?

– Tie, kurie gavo LF stipendijas, baigę mokslą, gavę gerus darbus, pamato, kiek jiems buvo padėta. Tada tie žmonės reaguoja, vėl nori prisidėti prie LF darbų: tapti nariais ar įstoti į valdybą. Visi Tarybos ir Valdybos nariai yra savanoriai – už darbą LF negauna jokio atlygio. Atlyginimą gauna tik dvi raštinės darbuotojos. Naujuosius emigrantus taip pat pavyksta po truputį pritraukti prie LF. Mes matome, kad jų vaikai lanko lituanistines mokyklas, jie dalyvauja sporto varžybose, ateina į kultūros renginius. Neseniai atvykusius įtraukiame į LF Valdybą ir Tarybą. Su jais nepaprastai malonu dirbti. Tą bendrą veiklą plečiame ir norime parodyti šios organizacijos svarbą. Stengiamės parodyti, kad čia nėra tik senosios kartos, bet visų lietuvių rūpestis. Kaip byloja mūsų logotipas – „Iš kartos į kartą”. Nors kartos keičiasi, bet norime tęsti pradėtus darbus. Įgaliotinių turime visur, kur tik yra lietuvių telkiniai, taip pat ir Vilniuje dirba Valdybos narys Leonas Narbutis.

– Lietuvių Fondas dirba kartu su JAV Lietuvių Bendruomene. Kaip dabar LF sekasi bendradarbiauti su šia organizacija?

– Mūsų darbas su JAV Lietuvių Bendruomene yra labai sėkmingas. Mes dažnai pasitariame, kokie bus remiami projektai, kad darbas būtų atliekamas atvirai. Lietuvių Bendruomenė daugiausia kartu dirba LF skirstant pelną. Pelno skirstymo komitete pusė asmenų paskirta LF, pusė – Lietuvių Bendruomenės. Ir balsuojant visi turi po vieną balsą. Bet taip pat žiūrime, kad Lietuvių Bendruomenės apylinkės ir apygardos irgi dirbtų kartu su LF, nes jie yra labiau išsiplėtę mažuose telkiniuose ir turi ten savo atstovus. Stengiamės, kad jie taip pat padėtų skleisti Lietuvių Fondo vardą.

Dail. Ados Peldavičiūtės-Montvydienės kūrinys: „Moteris ir paukštis”.

– Kaip vyksta LF pelno skirstymas? Kokiu pagrindu skiriate paramą vieniems ar kitiems projektams? Juk prašančiųjų visada yra daugiau negu tų, kuriems LF gali padėti. Ar čia padeda tam tikrų sričių žinovai, ar viską nulemia Pelno skirstymo komiteto nuomonė? Kas nustato pelno skirstymo sumą?

– Pirmiausia yra nustatyti reikalavimai ir gairės, kaip rašyti prašymus. Jau iš anksto yra parašyta, kokiais atvejais mes negalime skirti paramos. Turime vadovautis JAV valdžios įstatymais. Mes, pavyzdžiui, negalime remti pelno siekiančių organizacijų, bet galime skirti paramą studentų stipendijoms, visuomeninėms organizacijoms ir t. t. Kai visi pateikia prašymus, tada, vadovaudamasis gairėmis, 8 asmenų komitetas skiria paramą. Pirmiausia, kaip minėjau, atsižvelgiame į švietimo projektus; žiūrime, ar prašymai parašyti pagal gaires ir mūsų nustatytus reikalavimus. Tada vertiname projekto svarbą – ar jis turi plačią reikšmę lietuvių visuomenėje. Pelno skirstymo komitetas prašymus gauna iš anksto. Jei jiems kyla klausimų, jie gali parašyti ar paskambinti prašančiai organizacijai ir gauti papildomą informaciją, bet atskirų žinovų į komiteto posėdžius nekviečiame.

Nukelta į 10 psl.

Lietuvių Fondo vakaro dalyviai. Andriaus Valužio nuotraukos

Svajonių vasara

Edukacinė programa „Šokolado degustacija" Šiauliuose.

Kiekvienais metais Tauragės rajono Adakavo pagrindinėje mokykloje organizuojama vasaros stovykla. Lėšų tam labai trūksta, todėl mokiniai ir mokytojai nudžiugo, kai atsirado galimybė dalyvauti JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto valdybos paskelbtame vasaros stovyklų projektų konkurse. Šiam konkursui mokyklos bendruomenė pateikė projektą „Svajonių vasara".

Projektui įgyvendinti buvo skirta 820 JAV dolerių finansinė parama. Mokyklos mokiniai, jų tėveliai ir mokytojai turėjo galimybę aplankyti Kryžių kalną, dalyvavo edukacinėje programoje „Šokolado degustacija" Šiauliuose, vyko į pažintinę edukacinę ekskursiją Nemuno pakrantėmis, aplankė Panemunės-Vytėnų, Raudonės, Veliuonos, Seredžiaus pilis.

Visiems ilgam įsiminė ekskursija į Kryžių kalną, kur viduramžiais stovėjusi medinė pilis, kronikose vadinta „Kula". XIX a. viduryje ant piliakalnio, vietinių žmonių vadinto Pilies kalnu, Jurgaičių, Domantų piliakalniu, Maldavimų kalnu, imta statyti kryžius. Pasakojama, kad pirmieji kryžiai pastatyti meldžiant Dievą sveikatos. Anot kitų pasakojimų, kalne kryžius imta statyti 1863 m. sukilime žuvusiesiems atminti. Sakoma, kad dabar Kryžių kalne yra apie 200 tūkstančių kryžių.

Daug džiaugsmo vaikams suteikė UAB „AJ šokolado gamyba" smagi edukacinė pramoginė programa „Šokolado degustacija". Šokolado meistras Algimantas Jablonskas šmaikščiai papasakojo šokolado istoriją, davė paskanauti žaliavos, parodė, kaip šokoladas temperuojamas: pilamas ant stalo ir mentelėmis vėsinamas, vėliau liejamos formelės, gaminami saldainiai su įdarais.

Smagiausia buvo saldainius gaminti patiems. Visi apsivilko specialia apranga ir kiekvienas rankomis gamino saldainius. Kai tik šokoladas formelėse sustingo, iškilmingai buvo paskelbta šviežiausio šokolado degustacija ir ant granitinio stalo gražiai sugulė pagaminti šokoladiniai saldainiai. Savo pasigamintus saldainius visi galėjo parsivežti namo. Programos metu vyko konkursai, o nugalėtojai gavo pačių saldžiausių dovanų. Programos dalyviai buvo apdovanoti pažymėjimais, įrodančiais, kad jie tapo šokolado žinovais.

Tądien buvo apsilankyta ir Šiaulių Akropolyje, kur vieni vaikai žiūrėjo 3D formato filmą „Stebuklinga karalystė", kiti čiuožinėjo ledo arenoje, o mažiausieji svečiavosi vaikų kambaryje.

Po to visi nekantriai laukė pažintinės edukacinės ekskursijos Nemuno pakrantėmis.

2013 m. gegužės 11 d. oficialiai atidaryta restauruota viena gražiausių prie Nemuno esančių pilių – renesanso stiliaus Panemunės pilis (dar vadinama Vytėnų arba Gelgaudų pilimi). Pilis pastatyta ant aukšto Nemuno kranto. Jai daugiau nei 400 metų. Ji mokiniams labai patiko. Pasirodo, pilis – vienas žymiausių Lietuvos architektūros ir kultūros paminklų. Rūmai pradėti statyti pagal garsaus to meto architekto Petro Nonharto projektą. XVII a. viduryje buvo atlikta pilies rekonstrukcija, įrengtos reprezentacinės patalpos, pastatytas dar vienas bokštas. XVIII a. pabaigoje A. Gelgaudas pilį pavertė prašmatnia šeimos rezidencija.

Lankydami Raudonės pilies kompleksą, turistai apžiūrėjo neogotikinio stiliaus malūną, parką, kur auga vienas seniausių ąžuolų Europoje – legendinis Gedimino ąžuolas – ir devynių kamienų liepa, kopė į 33,5 m aukščio pilies bokštą, grožėjosi Raudonės panorama.

Veliuonoje buvo aplankytas Gedimino kapo ir Pilies kalnai. Anot viduramžių legendos, Veliuonoje stovėjusi mirusiųjų deivės Veliuonos šventykla. Dabar Veliuonoje atgaivinamos pagoniškos apeigos.

Šalia Nemuno ir Dubysos santakos įsikūrusio Seredžiaus miestelio didingai iškilęs piliakalnis, vadinamas Palemono kalnu. Legenda pasakoja, kad tai legendinio Lietuvos valstybės įkūrėjo Romos kunigaikščio Palemono kapas. Palemono kalnas padavimuose laikomas šventa senovės apeigų vieta, perkūnviete.

Nuo 1293 m. ant Seredžiaus piliakalnio stovėjusi lietuvių Pieštvės pilis minima rašytiniuose šaltiniuose. Pilis buvo dažnai puldinėjama vokiečių riterių. Sugriauta 1363 m. Pieštvės pilis Lietuvos gynybiniame kare su Kryžiuočių ordinu vaidino reikšmingą vaidmenį. Nuo XIII a. paskutiniojo dešimtmečio iki XIV a. septintojo dešimtmečio stabdė Ordino veržimąsi Nemunu į Lietuvos gilumą. Apie to meto įvykius liudija Petro Dusburgiečio „Prūsijos žemės kronika" (sudaryta 1326–1330 m.) ir Vygando Marburgiečio „Naujoji Prūsijos kronika" (užbaigta 1394 m.) bei kiti rašytiniai šaltiniai.

Jeigu ne finansinė parama, mokiniai nebūtų galėję savo akimis pamatyti senųjų Lietuvos istorijos liudininkių – Panemunės-Vytėnų, Raudonės, Veliuonos ir Seredžiaus pilių. Už svajonių vasaros stovyklą mokyklos mokiniai yra nuoširdžiai dėkingi ir JAV Lietuvių Bendruomenės Krašto valdybos pirmininkei Sigitai Šimkuvienei.

Nuoširdžiai dėkojame savo kuratorei – Švietimo skyriaus vyr. specialistei Linai Oželytei už pagalbą rašant projektą.

Danutė Valuckienė, projekto vadovė

„Labiau skleisti Lietuvių Fondo vardą"

Atkelta iš 6 psl.

Per metus paramai skiriamą sumą nustato mūsų Finansų komitetas, atsižvelgdamas į investicijas, kiek sugrįžo pinigų per investavimą, vadovaudamasis LF įstatais, nustato paramai skiriamą pinigų sumą, kurią patvirtina LF Taryba. 2012 m. LF paramai skyrė 400,000 dol. Prieš krizę LF galėdavo skirti ir apie 1 mln. dol. Galvojame, kad jau kylame iš krizės ir vėl galėsime paskirti kuo didesnę paramą.

– Kaip vertinate spaudos, apskritai žiniasklaidos vaidmenį skleidžiant LF tikslus ir ieškant naujų aukotojų? Kaip žiniasklaida galėtų padėti populiarinant LF veiklą?

– Žiniasklaidos vaidmuo skleidžiant LF idėjas iš tikro yra labai svarbus. Ir aš tai suprantu, nes pats esu žurnalisto sūnus. Žiniasklaida perduoda informaciją apie LF veiklą. Bet ir to neužtenka, nes jaunimas ypač naudojasi internetu ir dabar daugiausia iš ten gauna informaciją. Todėl žiniasklaidos vaidmuo mums yra nepaprastai svarbus. Apie mus galima daugiau sužinoti apsilankius mūsų svetainėje www.lietuviufondas.org. Informaciją taip pat siunčiame elektroniniais laiškais, naudojame „Facebook". Pagaliau ir pačius prašymus visi besidomintieji gali perduoti elektroniniu būdu. Rengiame taip pat ir spausdintus leidinius.

– Ar yra naujų projektų, kuriuos LF yra numatęs remti ir Lietuvoje? Kaip Lietuva labiau galėtų prisidėti prie išeivijos išsilaikymo?

– Mes viešai neieškome projektų, o projektai ieško mūsų. Bet norime pritraukti ir naujų narių Lietuvoje, kad pajaustų tą Lietuvių Fondo svarbą. LF narys įgyja teisę balsuoti. Taip pat remiame naujus projektus Lietuvoje, skiriame Lietuvos studentams stipendijas. Apskritai LF aukotojų yra visame pasaulyje. Labai norėtume, kad jų atsirastų ir Lietuvoje. Gal verslininkas, ar kokia kompanija galėtų paremti Lietuvių Fondą. Naudodamasis proga norėčiau pakviesti naujus aukotojus prisidėti prie LF veiklos.

– Ką ketinate keisti LF veikloje kaip dabartinis LF Tarybos pirmininkas? Kokius keliate tikslus?

– Pagrindinį dėmesį dabar esame sutelkę į LF plėtrą ir rinkodarą, marketingą. Kaip minėjau, tai būtų informacijos apie LF skleidimas, darbas su įgaliotiniais, naujų ryšių, asmeninių ryšių mezgimas. Gal asmuo, susipažinęs su Lietuvių Fondo veikla, pats netaps jo nariu, bet gal perduos informaciją kažkam kitam ir kitas prisidės prie LF darbų. Kartu dirbdami su visais galime daug pasiekti. Taigi mano, kaip Tarybos pirmininko, uždavinys – kuo įmanoma labiau visur skleisti LF vardą. Man asmeniškai malonu dirbti su organizacija, kuri gali padėti kitiems.

Marius Kasniūnas – gimė ir gyvena Čikagoje. Baigė verslo administravimą (Business Administration) Čikagos Saint Xavier universitete. Dirbo įvairiose įstaigose informacinių technologijų srityje. Šiuo metu yra nekilnojamojo turto agentas. Turi tris vaikus, puikiai kalbančius lietuviškai. Daug metų dirba visuomeninį darbą lietuvių organizacijose.

Kalbėjosi Gediminas Mikelaitis

Apie Lietuvių Fondą glaustai:

Lietuvių Fondas – pelno nesiekianti organizacija, nuo 1962 m. sėkmingai telkia lėšas lietuviškai kultūrai ir švietimui puoselėti, išlaikyti ir remti JAV, Lietuvoje ir visame pasaulyje.

Lietuvių Fondo nariu gali tapti kiekvienas, įnešęs 100 dolerių.

Lietuvių Fondas – narių organizacija, kurioje įregistruota beveik 9,000 narių. Narių įnašai viršija 19 mln. dolerių.

Lietuvių Fondas remia – lituanistines mokyklas, kultūros projektus, JAV bendruomenės veiklą, aukštojo mokslo siekiantį jaunimą, knygų leidimą, lietuvišką žiniasklaidą ir kt.

Lietuvių Fondas administruoja 91 specialų fondą, iš kurių net 50 teikia stipendijas Lietuvos studentams bei remia visuomeninius ir kultūrinius projektus Lietuvoje.

Lietuvių Fondas per 50 m. jau paskyrė daugiau nei 16 mln. dolerių lietuvybei išlaikyti, kultūros tradicijoms puoselėti, paramai ir stipendijoms.